

SPORTIVE

Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumları İle Dijital Okuryazarlıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Aziz DİZLEK¹ Ahmet UZUN²

¹Niksar İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, Tokat-Türkiye

²Necmettin Erbakan Üniversitesini, Ahmer Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Konya-Türkiye

Orijinal Araştırma

Öz

Bu araştırmanın amacı, uzaktan eğitim sürecinde Beden Eğitimi öğretmenlerinin uzaktan eğitime karşı tutumları ile dijital okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesidir. Bu genel amaç doğrultusunda, beden eğitimi öğretmenlerinin uzaktan eğitime karşı tutumları ile dijital okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişki cinsiyet, yaş, mesleki kıdem ve eğitim durumları değişkenleri açısından karşılaştırılmıştır. Çalışmada öğretmenlerin uzaktan eğitime olan tutumlarını ve dijital okuryazarlık düzeylerini belirlemek amacıyla betimsel tarama yöntemi tercih edilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, 2021-2022 eğitim - öğretim yılında Konya geneli resmi ve özel eğitim kurumlarında görev yapan 309 beden eğitim öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini oluşturulurken, uygun örneklem yöntemi tercih edilmiştir. Veri toplama araçları olarak “Kişisel Bilgiler Formu”, “Dijital Okuryazarlık Ölçeği” ve “Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmada beden eğitimi öğretmenlerinin uzaktan eğitime karşı tutumları ile dijital okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi için SPSS.26 programı ve MANOVA analizi kullanılmıştır. Araştırmamızda betimsel tarama yöntemi kullanılarak puan dağılımları incelenmiştir. Araştırmanın sonucuna göre yaş, cinsiyet ve öğretmenlerin kıdem durumu değişkenleri ile uzaktan eğitime olan tutumu alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark görülmemiştir. ($F_6 = .87, P > .05$). Uzaktan eğitim alt boyutları incelendiğinde cinsiyet, yaş ve kıdem değişkenleri ile uzaktan eğitim tutum alt boyutları arasında anlamlı fark tespit edilmemiştir. ($P > .05$). Öğretmenler cinsiyet, yaş ve kıdem ile dijital okuryazarlık arasında anlamlı etkileşim belirlenmemiştir. ($F_{12} = .36, P > .05$) Dijital okuryazarlık alt boyutları incelendiğinde cinsiyet ve yaş değişkenleri ile dijital okuryazarlık alt boyutları arasında anlamlı fark görülmemiştir. Kıdem değişkeninde ise tutum alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı fark görülmüştür. ($F_{4,285} = .3.36, p < .05$). Dijital okuryazarlık alt boyutları bonferroni takip testi incelendiğinde 5-9 yıl kıdemli olan katılımcıların, 10-15 yıl kıdemli olan katılımcılardan tutum alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan Eğitim, Dijital Okuryazarlık, Kıdem Yılı, Cinsiyet, Yaş, Eğitim Durumları.

1

¹ Sorumlu Yazar; Aziz DİZLEK, adizlek08@gmail.com

Bu çalışma Aziz DİZLEK tarafından hazırlanan ve Doç. Dr. Ahmet UZUN danışmanlığında yürütülmüş, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor A.B.D. kapsamındaki Yüksek Lisans tezinden türetilmiştir.

The Relationship Between Attitude And Dijital Literacy Of Physical Education Teachers Towards Distance Education

Abstract

The objective of this research is to examine the relationship between the attitudes of Physical Education teachers towards distance education and rates of digital literacy according to certain variables. Along with this overall objective; the relationship between the attitudes of Physical Education teachers towards distance education and rates of digital literacy has been compared in terms of variables such as gender, age, professional seniority and educational status. In the study descriptive survey model has been preferred so as to determine the attitudes of Physical Education teachers towards distance education and the rates of their digital literacy. In this respect, the research is descriptive comparison research. The study group of the research is 309 physical education teachers who worked at official and private educational institutions of all over Konya in 2021-2022 educational and academic years. Availability/Convenience sampling method has been used in order to form the sample of the research. "Personal Information Form", "Digital Literacy Scale", "Distance Education Attitude Scale" have been used in order to gather data for the research. SPSS program and MANOVA analysis have been used in the study to determine the relationship between the attitudes of Physical Education teachers towards distance education and the rates of their digital literacy. Score distribution has been examined by using descriptive scanning method. According to the result of the research there has been no statistically significant difference between the variables of age, gender, seniority status and attitude towards education in lower dimensions ($F_6 = .87, P > .05$). In the analysis of lower dimensions of distance education, statistically no significant difference between the variables of age, gender, seniority status and attitude towards education in lower dimensions has been determined ($F_{12} = .36, P > .05$). In the analysis of lower dimensions of digital literacy, no significant difference between the variables of age, gender, seniority status and attitude towards education in lower dimensions has been observed. However, in seniority variables statistically significant difference has been detected in the lower dimensions of attitude ($F_{4,285} = 3.36, p < .05$). In the analysis of digital literacy for lower dimensions of Bonforoni follow-up test, statistically significant difference has been found in the lower dimensions of attitude between the participants with 5-9 years seniority and 10-15 years seniority.

Key Words: Distance Education, Digital Literacy, Seniority Years, Gender, Age

Giriş

Covid-19 salgını, ilk kez 2019 yılının aralık ayında Çin'in Wuhan şehrinde görülmüştür (Lai ve arkadaşları, 2020). Birçok salgın hastalıkta olduğu gibi Dünya Sağlık Örgütü (WHO) hastalığın baş gösterdiği yılı temsilen ilk kez 2019 yılında görülen Coronavirüs hastalığını "Covid-19" olarak adlandırmıştır. Büyük bir alana yayılan hastalık, Dünya Sağlık Örgütü tarafından 11 Mart 2020 tarihinde "pandemi" olarak ilan edilmiştir (Park, 2020).

Türkiye'de 11 Mart 2020 tarihinde görülen ilk vakadan sonra okulöncesi, ilkokul, ortaokul, lise ve yükseköğretim kademelerinde 16 Mart 2020 tarihinde eğitime kısa bir süreliğine ara verilmiştir. Ardından 23 Mart 2020 tarihinde Milli Eğitim Bakanlığı ve YÖK tarafından alınan karar ile birlikte yüz yüze eğitim yerine uzaktan eğitim sürecine geçilmiştir (MEB, 2020). Uzaktan eğitim süreciyle birlikte 2012 yılında kurulan Eğitimde Bilişim Ağı (EBA)'nın alt yapısı modernize edilmiş, tüm eğitim öğelerinin (öğrenci, öğretmen, idareci, bakanlık, vb) kolaylıkla ulaşabileceği şekilde yeniden düzenlenmiştir. Aynı zamanda 2020 yılının Mart ayından itibaren EBA TV eğitimin tüm kademeleri ve sınıfları için 3 ayrı frekansla uzaktan eğitim sürecine başlamıştır. Eğitimin verildiği kanallarda her ders saati 20 dakika olarak belirlenmiştir (Uzun ve Uzunöz, 2022).

Covid-19 tedbirleri kapsamında alınan önlemlerle, diğer bütün alanlarda olduğu gibi eğitim alanında da yeni normalini yaratmıştır. Tam kapanma döneminde 185 ülkede eğitim alan yaklaşık 1.7 milyar öğrenci ani ve beklenmedik bu gelişmeyle ne kadar süreceği tahmin edilemeyecek şekilde eve kapanmak zorunda kalmıştır. Pandemi ile birlikte okulların ve üniversitelerin eğitime ara verme kararı almasıyla öğrencilerin yaklaşık %90'ı yüz yüze eğitime ara vermiştir (Reuge ve arkadaşları, 2021). Bu durum neticesinde salgının eğitime olan etkisini en aza indirmek için ülkeler yeni stratejiler geliştirmek ve uygulamak üzere hızlı adımlar atmak zorunda kalmıştır (Reimers ve Schleicher, 2020).

Okullar çevrimiçi araçları kullanarak, çevrimiçi olmayan ödevlendirmeler, yenilenmiş içerikler ve daha birçok alternatif eğitim modelleriyle eğitimin devam ettirilmesini sağlamaya çalışmışlardır (Zhao, 2020). Bu yapılanmanın sonucu olarak çağımızda yeni eğitim modellerine ihtiyaç duyulmuştur. Bu ihtiyaçları karşılayacak olan model “uzaktan eğitim ” olarak belirlenmiştir (Al ve Madran, 2004). Uzaktan eğitim, yapısal olarak öğreten ve öğrenen bireylerin farklı mekânlarda bulunmasıyla gerçekleşir. Daha açık bir ifadeyle uzaktan eğitim; iletişim teknolojileri sayesinde birbirlerinden kilometrelerce uzaklıkta ve farklı ortamlarda olan öğretmen ve öğrencileri buluşturan, kendi aralarında etkili iletişim kurmalarını sağlayan ve birbirleri ile bilgi alışverişi yapmalarına imkân veren eğitim modelidir (Aslantaş, 2014).

Uzaktan eğitim modelinin temel unsurlarından biri de öğretmenlerdir. Öğretmenlerin uygulamaya inanmaları ve motivasyonları uzaktan eğitimde başarının temelini oluşturacaktır. Genel anlamda tutum; bireyin, herhangi bir durum, olay veya nesneyle ilgili olarak sahip olduğu tepki eğilimi olarak tanımlanabilir. Öğretmenlerde mesleki tutum çoğunlukla yaptıkları işi sevmeleri ve bağlılıkları, toplumda genel algı olarak mesleklerini gerekli ve değerli hissetmeleri, başarılı ve faydalı olabilmek için mesleki anlamda kendilerini geliştirmek ve zenginleştirmeleri gerekliliği ile ilgili inançları olarak sıralanabilir (Durmaz ve Uzun 2022). Öğretmenlerin eğitim-öğretimin önemli hissedarlarından biri olması onların birçok alanda yeterliliklerini ortaya çıkarabilmesini beraberinde getirir. Derslerinde çeşitli yöntem ve teknikleri kullanan öğretmenler bu yeterliliklerini teknolojik alanda da kullanabilmişler ve gelişen teknoloji sayesinde ilgili araçlarla farklı teknikler tasarlayıp verimliliği artırmışlardır (Tezci ve Perkmen, 2013).

Eğitimcilerin dijital okuryazarlık düzeyleri, bu çalışma ve faaliyetlerin yürütülmesi noktasında oldukça önemli bir etkiye sahiptir. Uzaktan eğitim araçları ile sunulan, ulaşılan, kavranan bilgiyi kullanabilme becerisi olarak tanımlanan ve dijital okuryazarlık düzeyine ulaşan öğretmenlerin farklı kaynaklardan elde ettiği bilgileri kullanabilme yeteneklerinin de olması gerektiği ifade edilmektedir (Pool, 1997). Hull ve arkadaşları dijital okuryazarlığı bilgileri iletme, değerlendirme ve özümseme yeteneği olarak açıklamış; öğretmenlerin dijital okuryazarlıklarının belirli teknolojik alanlarla sınırlı kalmayıp farklı beceri alanlarında da kullanılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bununla beraber dijital okuryazarlık yeteneklerini özümsemelerinde dijital okuryazarlığın önemine de dikkat çekmişlerdir (Hull ve arkadaşları, 2003).

Öğretmenlerin uzaktan eğitime karşı olumlu bir tutum içinde olmalarının ve dijital okuryazarlık düzeylerinin yüksek olmasının uzaktan eğitim sürecinde öğrenme durumlarını olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir. Özellikle beden eğitimi dersinin işlenmesi diğer derslerden farklı olarak ders işleme alanının daha geniş bir yer kaplaması branş öğretmenlerini oldukça zorlamıştır. Ayrıca tam kapanma döneminde evlerinde hareketsiz kalan öğrencileri pandemi döneminde zihinsel ve fiziksel olarak aktif tutabilmek ve öğrencilerin zihin kas koordinasyon gelişimini sağlayabilmek

beden eğitimi dersinin uzaktan eğitimde de daha fazla önem kazanmasına sebep olmuştur. Bu araştırma ile beden eğitimi öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları ile dijital okuryazarlıkları arasındaki ilişkinin (cinsiyet, eğitim durumu, mesleki kıdem ve yaş durumlarına göre değişiminin) incelenmesi amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem

Araştırma Modeli

Çalışmada öğretmenlerin uzaktan eğitime olan tutumları ve dijital okuryazarlık düzeylerini belirlemek amacıyla betimsel tarama yöntemi tercih edilmiştir. Betimsel tarama yöntemi, örneklem grubunun geçmişte veya günümüzde devam eden durumlarını, düşüncelerini, hislerini, tutumlarını ve görüşlerini nesnel bir biçimde betimlemeyi amaçlayan yaklaşımlar olarak açıklanmaktadır (Aypay, 2015).

Araştırma Grubu

Araştırmanın çalışma grubuna 74 kadın 235 erkek toplamda 309 öğretmen katılmıştır. Araştırmada yer almayı kabul eden öğretmenlerden gönüllü katılım formu alınmıştır. Katılımcılara ait demografik bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Cinsiyet Dağılım Tablosu

	<i>N</i>	%
Erkek	235	76.1
Kadın	74	23.9
Toplam	309	100.0

Tablo 1 incelendiğinde çalışmada yer alan katılımcıların 74’ü kadın (%23.9) ve 235’i erkeklerden (%76.1) oluşmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Çalışma Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulunun 18.12.2020 tarih ve 2020/119 nolu kararı ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmada veri toplama aracı olarak “Kişisel Bilgi Formu, Dijital Okuryazarlık Ölçeği ve Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği” kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Çalışmada yer alan katılımcıların cinsiyet, yaş, kıdem yılı, uzaktan eğitim deneyimi değişkenleri açısından incelemek amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Dijital okuryazarlık Ölçeği: Ölçek (Ng, 2012), tarafından Avustralya’daki bir üniversitede öğrenim gören öğretmen adayları için geliştirilmiştir. Ölçek orijinalinde 17 madde ve 4 alt boyuttan (teknik, tutum, bilişsel ve sosyal) oluşmaktadır. Kesinlikle katılıyorum (5), Kesinlikle katılmıyorum (1) şeklinde likert bir derecelendirme oluşturulmuştur. Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması (Hamutoğlu ve arkadaşları, 2017) tarafından yapılmıştır. Ölçek orijinalinde olduğu gibi 17 madde 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Alt boyutların güvenilirlik analizinde cronbach alfa kat sayısı kullanılmıştır.

Alt boyutların cronbach alfa değerleri tutum .88, teknik .89, bilişsel .70 ve sosyal alt boyutu ise .72 olarak belirlenmiştir.

Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği: Öğretmenlerin gelişen teknolojiye uzaktan eğitime yönelik tutumlarını incelemek amacı ile (Ağır, 2007) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 14 olumlu ve 7 olumsuz, toplamda 21 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin güvenirlik analizi için cronbach alfa katsayısı kullanılmıştır. Ölçeğin toplam cronbach alfa katsayısı .84 olarak tespit edilmiştir.

Verilerin Analizi

Çalışma için toplanan verilerin analizinde MANOVA tercih edilmiştir. MANOVA analizi, bir ya da birden fazla bağımlı değişken ile birden fazla bağımsız değişken arasındaki istatistiksel işlemlerde kullanılmaktadır. İşlemlerde değişkenler arası etkileşim ve gruplar arasında karşılaştırma yapılı (Tabachnick ve Fidell, 1996). MANOVA analizi yapılmadan önce gerekli varsayımlar kontrol edilmelidir. Bu doğrultuda MANOVA analizi varsayımları olan normal dağılım, kovaryans homojenliği ve çoklu bağlantılılık (multicollinearity) bulguları incelenmiştir. İl varsayım olan normal dağılım için tekli ve çoklu normallik kontrol edilmiştir. Tek yönlü normallik kontrolü için histogram basıklık ve çarpıklık değerleri incelenmiştir. Araştırmalara göre basıklık ve çarpıklık değerleri +2 ile -2 aralığında olması beklenmektedir (Tabachnick ve arkadaşları, 2007b).

Bulgular

Tablo 2. Uzaktan eğitime yönelik Tutum ve Dijital Okuryazarlık Ölçekleri alt boyutlarının Basıklık-Çarpıklık değerleri tablosu

	Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum			Dijital Okuryazarlık			
	Toplam Tutum	Avantaj	Dezavantaj	Tutum	Teknik	Bilişsel	Sosyal
Basıklık	.37	.45	1.14	-.78	-.85	-.88	-.52
Basıklık Ss	.14	.14	.14	.14	.14	.14	.14
Çarpıklık	1.36	.73	1.05	.31	.31	.21	-.20
Çarpıklık Ss	.28	.28	.28	.28	.28	.28	.28

Tablo 2 incelendiğinde verilerin normal dağılım aralığında olduğu görülmektedir. Elde edilen bulgular tek yönlü normalliğin sağlandığını göstermektedir. MANOVA normal dağılım kontrolünde tek yönlü normallikten sonra çok yönlü normallik Mardia test katsayısı ile kontrol edilmiştir. Çok yönlü normalliğin sağlanabilmesi için Mardia değerinin istatistik olarak anlamlı bulunması gerekmektedir. Elde edilen bulgular uzaktan eğitime yönelik tutum (Mardia's test= 1.02, $p>.05$) ve dijital okuryazarlık (Mardia's test= .84, $p>.05$) bulgularının anlamlı olmadığı ve normallik varsayımının sağlandığını göstermektedir.

Tablo 3. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumlarına İlişkin MANOVA Tablosu

		<i>F</i>	<i>Hipotez Sd</i>	<i>Hata Sd</i>	<i>p</i>
Cinsiyet	Pillai'sTrace	1.38	2.00	284.00	.25
	Wilks' Lambda	1.38	2.00	284.00	.25
	Hotelling'sTrace	1.38	2.00	284.00	.25
	Roy'sLargestRoot	1.38	2.00	284.00	.25
Yaş	Pillai'sTrace	1.02	6.00	570.00	.41
	Wilks' Lambda	1.02	6.00	568.00	.41
	Hotelling'sTrace	1.01	6.00	566.00	.42
	Roy'sLargestRoot	1.63	3.00	285.00	.18
Kıdem	Pillai'sTrace	.68	8.00	570.00	.71
	Wilks' Lambda	.68	8.00	568.00	.71
	Hotelling'sTrace	.68	8.00	566.00	.71
	Roy'sLargestRoot	.96	4.00	285.00	.43
Cinsiyet * Yaş * Kıdem	Pillai'sTrace	.87	6.00	570.00	.51
	Wilks' Lambda	.87	6.00	568.00	.51
	Hotelling'sTrace	.87	6.00	566.00	.51
	Roy'sLargestRoot	1.69 ^c	3.00	285.00	.17

Tablo 3 incelendiğinde yaş, cinsiyet ve öğretmenlerin kıdem durumu değişkenleri ile uzaktan eğitime olan tutum alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark görülmemiştir ($F_{(6)} = .87$, $p > .05$).

Tablo 4. Öğretmenlerin Dijital Okuryazarlık Seviyelerine İlişkin MANOVA Tablosu

		<i>F</i>	<i>Sd</i>	<i>Hata Sd</i>	<i>P</i>
Cinsiyet	Pillai'sTrace	.87	4.00	282.00	.48
	Wilks' Lambda	.87	4.00	282.00	.48
	Hotelling'sTrace	.87	4.00	282.00	.48
	Roy'sLargestRoot	.87	4.00	282.00	.48
Yaş	Pillai'sTrace	.79	12.00	852.00	.66
	Wilks' Lambda	.79	12.00	746.39	.66
	Hotelling'sTrace	.79	12.00	842.00	.66
	Roy'sLargestRoot	1.88	4.00	284.00	.11
Kıdem	Pillai'sTrace	1.52	16.00	1140.00	.08
	Wilks' Lambda	1.53	16.00	862.16	.08
	Hotelling'sTrace	1.52	16.00	1122.00	.08
	Roy'sLargestRoot	3.60	4.00	285.00	.01
Cinsiyet * Yaş * Kıdem	Pillai'sTrace	.37	12.00	852.00	.98
	Wilks' Lambda	.36	12.00	746.39	.98
	Hotelling'sTrace	.36	12.00	842.00	.98
	Roy'sLargestRoot	.67	4.00	284.00	.61

Tablo 4 incelendiğinde, cinsiyet yaş ve kıdem ile dijital okuryazarlık arasında anlamlı etkileşim belirlenmemiştir ($F_{(12)} = .36$, $p > .05$).

Tablo 5.Cinsiyet, Yaş ve Kıdem Değişkenleri ile Dijital Okuryazarlık Alt Boyutları Ana Etkiler Tablosu

	Bağımlı Değişken	df	Kare	Ortalama	F	p
Cinsiyet	Tutum	1	.00		.00	.97
	Teknik	1	.71		.73	.39
	Bilişsel	1	1.16		1.05	.31
	Sosyal	1	1.22		1.13	.29
Yaş	Tutum	3	1.56		1.78	.15
	Teknik	3	.51		.52	.67
	Bilişsel	3	.49		.44	.72
	Sosyal	3	.55		.51	.68
Kıdem	Tutum	4	2.95		3.36	.01
	Teknik	4	2.07		2.11	.08
	Bilişsel	4	2.19		1.98	.10
	Sosyal	4	2.23		2.07	.09
Hata	Tutum	285	.88			
	Teknik	285	.98			
	Bilişsel	285	1.11			
	Sosyal	285	1.08			
Toplam	Tutum	309				
	Teknik	309				
	Bilişsel	309				
	Sosyal	309				

Tablo 5 incelendiğinde cinsiyet ve yaş değişkenleri ile dijital okuryazarlık alt boyutları arasında anlamlı fark görülmemiştir. Kıdem değişkeninde ise tutum alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı fark görülmüştür ($F_{(4, 285)} = .3.36, p < .05$).

Tablo 6. Uzaktan Eğitim Tutum ile Dijital Okuryazarlık Değişkenleri Arasındaki Korelasyonlar, Standardize Edilmiş Eş Varyanslar, Kanonik Korelasyonlar ve Varyans Yüzdeleri Tablosu

	İlk Kanonik Değişken	
	Korelasyon	Katsayı
Uzaktan Eğitim Tutum Değişkenleri		
Avantajları	.86	.83
Dezavantajları	.55	.51
Varyans Yüzdesi	.52	
Redundancy	.41	
Dijital Okuryazarlık Değişkenleri		
Tutum	.02	.01
Teknik	.92	.92
Bilişsel	.04	.02
Sosyal	.03	.01
Varyans Yüzdesi	.25	
Redundancy	.20	
Kanonik Korelasyon Katsayısı	.89	

Bu çalışmada uzaktan eğitim tutum alt boyutları (Uzaktan Eğitimin avantajları ve Uzaktan Eğitimin Dezavantajları) ve dijital okuryazarlık alt boyutları (Tutum, Teknik, Bilişsel ve Sosyal arasındaki ilişki incelenmiştir. Kanonik korelasyon katsayısı (rc) .89 olduğu belirlenmiştir. Bu değer uzaktan eğitim tutum alt boyutları ile dijital okuryazarlık alt boyutları arasında yüksek düzeyde bir ilişkinin varlığını göstermektedir. Bulgular incelendiğinde ilk kanonik değişkeni .52 ikinci kanonik değişkeni ise .25 olarak tespit edilmiştir. İlk kanonik değişken olan uzaktan eğitim tutum %52, ikinci kanonik değişken dijital okuryazarlık ise %25'ini açıklamaktadır. Uzaktan eğitim tutum değişkenleri, dijital okuryazarlık değişkenlerinin toplam varyansının %41'ini karşılamıştır. Dijital okuryazarlık değişkenleri uzaktan eğitim tutum değişkenlerinin toplam varyans değerlerinin %20'sini açıkladığı belirlenmiştir. İlk kanonik değişkene göre uzaktan eğitim tutum değişkenleri ile dijital okuryazarlık değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki belirlenmiştir ($\chi^2(8)=300.006$, $p<.05$). İkinci kanonik korelasyonda yer alan tutum (.02), bilişsel (.04) ve sosyal (.03) haricinde, ilk değişim setinde bulunan uzaktan eğitimin avantajları (.86) ve uzaktan eğitimin dezavantajları (.55) ; ikinci sette yer alan teknik (.92) değişkenler .30 kritik değerinin üzerinde olduğu tespit edilmiştir (Tabachnick ve arkadaşları, 2007a).

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmanın amacı, beden eğitimi öğretmenlerinin uzaktan eğitime karşı tutumları ile dijital okuryazarlıkları arasındaki ilişkinin belirlenmesini amaçlamaktadır.

Çalışmada Beden Eğitimi öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları yaş, cinsiyet ve kıdem durumu değişkenleri ile uzaktan eğitime olan tutum alt boyutları arasında anlamlı fark belirlenmemiştir. Bu bulgulara göre beden eğitimi öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının orta düzeyde olduğunu göstermektedir. Gök (2011) öğretim elemanlarının, Ağır (2007) ise özel ve devlet okullarında çalışan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının benzer şekilde orta düzeyde olduğunu belirtmişlerdir.

Araştırmada yaş değişkeni incelendiğinde dijital okuryazarlık arasında anlamlı etkileşim belirlenmemiştir. Yaman (2019), öğretmen adayları üzerinde yapılan benzer bir çalışmada aynı şekilde yaş değişkeni ile dijital okuryazarlık arasında anlamlı bir ilişki olmadığı belirtilmiştir. Bunun sebebi olarak öğretmen adaylarının aynı yaş seviyelerinde olmaları gösterilmiştir. Gökbulut (2021), öğretmenlerin yaşlarının artması ile birlikte teknolojiye uyum konusunda bazı sıkıntılar yaşadıkları vurgulanmaktadır. Sulak (2019), dijital okuryazarlık ölçeği üzerine yapılmış olan çalışmada, yaş değişkeninin artmasıyla birlikte dijital okuryazarlık düzeyinin azaldığını tespit etmiştir. Bu durum ilerleyen yaşlarda teknolojiyle tanışmış kişilerin daha fazla uyum sorunu yaşadığını göstermektedir. Çalışmanın yaş ortalamasının en yüksek dağılımını 40-49 yaş aralığındaki katılımcıların oluşturduğu düşünüldüğünde teknolojiye uyum sağlama konusunda ilerleyen yaş gruplarına göre çok fazla zorluk yaşamamaları bu durumun dengeli bir dağılım göstermesini etkilediği öngörülmektedir.

Bay (2021) ve Yontar (2019) öğretmen adayları ile cinsiyet değişkenleri arasında anlamlı bir fark olmadığını fakat ortalama sonuçlarda erkek adayların kadın adaylara göre dijital okuryazarlık açısından daha yüksek puanlara sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Gökbulut (2021), öğretmenlerle yaptığı çalışmada cinsiyet değişkeni ile dijital okuryazarlık arasında anlamlı bir farka rastlamamıştır. Bingöl (2022), yaptığı çalışmada uzaktan eğitimde öğretmenlerin dijital okuryazarlıklarının fazla olduğu, bu süreçte öğretmenlerin cinsiyet, kıdem, branş değişkenleri ile dijital okuryazarlıkları arasında anlamlı farklılıklar bulunduğunu belirtmiştir. Aksoy ve arkadaşları

(2021)'nın sınıf öğretmenleri ile ilgili yapmış olduğu çalışmada öğretmenlerin, dijital okuryazarlık seviyelerinin yüksek olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre her iki çalışmada erkek adayların daha yüksek ortalamalara sahip olduğunu desteklemektedir. Bu durum öğretmenlerin teknolojik sürece uyumunun hazır bulunuşluk seviyesine göre farklılık gösterebileceği, yapılan çalışmalarda değerlendirilmeye dahil edilen öğretmenlerin yaş dağılımları, altyapı imkanlarının da ne düzeyde sağlandığı ve en önemlisi ev ortamında eğitimin sürdürülmesi zorunluluğu önemli bir parametre olarak düşünülmektedir. Erkek katılımcılar kadın katılımcılara göre teknolojik cihazlara ve dijital ortama çok daha fazla vakit ayırmasının neden olduğu söylenebilir. Bu sebeplerden dolayı cinsiyet dağılımında çalışmayı destekleyen ve benzerlik göstermeyen çalışmaların olması çalışma gruplarının farklılık göstermesinden kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Arabacı (2020), yaş değişkenine göre öğretmenlerin uzaktan eğitim algısı üzerine yapmış olduğu çalışmada farklılıklar tespit ettiğini ve öğretmenlerin uzaktan eğitime olan algısının düşük olduğunu, Yumbul (2021) ise liselerde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime olan algısının yüksek olduğunu belirlemiştir. Literatüre ve çalışma bulgularına göre genç öğretmenlerin eğitim öğretim süreci ve yaşamlarının birçok alanında teknolojik donanım ve fırsatlardan daha fazla yararlanmasından dolayı diğer yaş gruplarına göre daha yüksek seviyede sonuçlar elde ettiği düşünülmektedir. Her iki çalışma da bu yönüyle yapılan çalışma ile benzerlik göstermemektedir. Yaş gruplarının değişkenliğine bağlı olarak teknolojiye uyum süreçlerinin elde edilen verilerde farklılıkların ortaya çıkmasına sebep olduğu düşünülmektedir. Ülkü (2018), cinsiyet değişkenine göre ilköğretim öğretmenleri üzerinde yaptığı çalışmada öğretmenlerin uzaktan eğitime karşı tutumlarını incelemiş ve sonucunda cinsiyet açısından anlamlı bir fark olmadığını, Yenilmez ve arkadaşları (2017), öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumların cinsiyete göre farklılaştığını belirtmişlerdir.

Literatürde kıdem yılı öğretmenler açısından önemli bir değişken olarak kabul edilmektedir. Sınıf öğretmenlerinin kıdem yılı açısından dijital okuryazarlık puanlarının anlamlı şekilde farklılaşmadığı belirlenmiştir (Sevinç ve arkadaşları, 2022). Ogelman ve arkadaşları, okul öncesi öğretmenlerinde yapmış olduğu çalışmada 6-10 yıl arası kıdem sahibi olan katılımcıların 11 yıl ve üzeri olan katılımcılara göre benzer şekilde dijital okuryazarlık boyutunda anlamlı farklılıklar olduğunu belirtmiştir. Arslan (2019), tarafından yapılan benzer çalışmada da ilköğretimde çalışan farklı alanlardaki öğretmenlerin dijital okuryazarlık boyutunun kıdem yılına göre 1-4 yıl arası ve 5-9 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin daha ileri kıdeme sahip öğretmenlere göre yüksek ortalamalara sahip olduğunu tespit etmiştir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin kıdem yılı değişkenine göre uzaktan eğitime yönelik tutumları ve dijital okuryazarlık düzeylerinde anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde çalışma bulgularımızla paralellik göstermektedir. Bu durumun yaş ve kıdem yılının genel anlamda doğru orantı göstermesinden kaynaklı olabileceği, kıdem yılı düşük olan katılımcıların kıdem yılı daha yüksek olan katılımcılara göre dijital okuryazarlık açısından yüksek olması beklenmektedir. Öğretmenlerin kıdem yılı arttıkça dijital okuryazarlık boyutunun düştüğü yapılan çalışmalar ve incelemeler sonucunda tespit edilmiştir. Bu durumun kıdem yılı yüksek olan öğretmenlerin eğitim öğretim sürecine ve içeriğine bağlı olarak günümüz dijital teknolojisine uyum sağlama konusundan kaynaklandığı öngörülmektedir.

Sonuç olarak; Çalışma da Beden Eğitimi öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları ile dijital okuryazarlıkları arasındaki ilişki yaş, cinsiyet ve kıdem yılı gibi farklı değişkenler açısından incelenmiştir. Çalışma sonuçlarına göre cinsiyet ve yaş değişkeninin beden eğitimi öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları ile dijital okuryazarlıkları arasında anlamlı bir ilişkinin olmamasına

rağmen kıdem yılı değişkeninin önemli bir faktör olduğu belirlenmiştir. Özellikle Kıdem yılı 10 yıl ve üzeri olan katılımcıların yaşa bağlı olarak ortalama değerlerinin düşük olması eğitim öğretim sürecinde dijital teknolojiye uyum sorunları yaşadığını ortaya koymaktadır. Beden Eğitimi öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları ile dijital okuryazarlıklarının yaş ve cinsiyet açısından önemli olmadığını, kıdem yılının 5 ile 10 yıl arasında olan öğretmenlerin uzaktan eğitimi daha verimli kullandıkları ve dijital okuryazarlık seviyelerinin daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Etik Kurul İzni ile İlgili Bilgiler

Kurul Adı: Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu.

Tarih:13/05/2022

Sayı/Karar No: 06/2022-212

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı:

Araştırma Dizaynı: AD, AU. İstatiksel analiz: AU. Makalenin Hazırlanması AD, AU. Verilerin Toplanması: AD

Çıkar Çatışması:

Çalışma kapsamında herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması bulunmamaktadır

Kaynaklar

- Ağır, F. (2007). *Özel okullarda ve devlet okullarında çalışan ilköğretim öğretmenlerinin uzaktan eğitime karşı tutumlarının belirlenmesi*. Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü,
- Aksoy, N. C., ve arkadaşları. (2021). Sınıf öğretmenlerinin dijital okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi. *Selçuk İletişim, 14(2)*, 859-894.
- Al, U., ve Madran, O. (2004). Web tabanlı uzaktan eğitim sistemleri: Sahip olması gereken özellikler ve standartlar. *Bilgi Dünyası, 5(2)*, 259-271.
- Arabacı, S. (2020). Öğretmenlerin uzaktan eğitim algısı ve öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumları. *Yayımlanmamış yüksek lisans tezi*. Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Erzincan.
- Arslan, S. (2019). *İlkokullarda ve ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. Sakarya Üniversitesi,
- Aslantaş, T. (2014). Uzaktan eğitim, uzaktan eğitim teknolojileri ve Türkiye’de bir uygulama. *Erişim adresi: <http://www.tankutaslantas.com/wp-content/uploads/2014/04/Uzaktan-E%C4%9Fitim-Uzaktan-E%C4%9Fitim-Teknolojileri-ve>*.
- Aypay, A. (2015). Araştırma yöntemleri desen ve analiz. *Anı Yayıncılık, Ankara*.
- Bay, D. N. (2021). Okul öncesi öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeyleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 5(7)*, 172-187.
- Bingöl, H. (2022). Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeyleri ile mesleki motivasyonlarının incelenmesi. *Unpublished Master Thesis*. Zonguldak Bülent Ecevit University, Institute of Social Sciences.
- Durmaz, A., ve Uzun, S. (2022). Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. *Kapadokya Coğrafya Dergisi,, 3*, 30-45.
- Gök, B. (2011). Uzaktan eğitimde görev alan öğretim elemanlarının uzaktan eğitim algısı. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Bilişim Enstitüsü*.
- Gökbulut, B. (2021). Öğretmenlerin Dijital Okuryazarlık Düzeyleri ile Hayat Boyu Öğrenme Eğilimlerinin İncelenmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, 11(3)*, 469-479.
- Hamutoğlu, N. B., ve arkadaşları. (2017). Dijital okuryazarlık ölçeği: Türkçe’ye uyarlama çalışması. *Ege Eğitim Dergisi, 18(1)*, 408-429.
- Hull, G. A., ve arkadaşları. (2003). Multiple Literacies. A Compilation for Adult Educators.

- Lai, C.-C., ve arkadaşları. (2020). Global epidemiology of coronavirus disease 2019 (COVID-19): disease incidence, daily cumulative index, mortality, and their association with country healthcare resources and economic status. *International journal of antimicrobial agents*, 55(4), 105946.
- MEB. (2020). Bakan Selçuk, 23 Mart'ta başlayacak uzaktan eğitime ilişkin detayları anlattı. *Erişim Adresi: <https://www.meb.gov.tr/bakan-selcuk-23-martta-baslayacak-uzaktan-egitime-iliskin-detaylari-anlatti/haber/20554/tr>*.
- Ng, W. (2012). Can we teach digital natives digital literacy? *Computers & education*, 59(3), 1065-1078.
- Ogelman, H. G., ve arkadaşları. Okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin dijital okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi. *Trakya Eğitim Dergisi*, 12(1), 235-247.
- Park, S. E. (2020). Epidemiology, virology, and clinical features of severe acute respiratory syndrome-coronavirus-2 (SARS-CoV-2; Coronavirus Disease-19). *Clinical and experimental pediatrics*, 63(4), 119.
- Pool, C. R. (1997). A new digital literacy a conversation with Paul Gilster. *Educational Leadership*, 55, 6-11.
- Reimers, F. M., ve Schleicher, A. (2020). A framework to guide an education response to the COVID-19 Pandemic of 2020. *OECD. Retrieved April, 14(2020), 2020-2004*.
- Reuge, N., ve arkadaşları. (2021). Education response to COVID 19 pandemic, a special issue proposed by UNICEF: Editorial review. *International Journal of Educational Development*, 87, 102485.
- Sevinç, M., ve arkadaşları. (2022). Sınıf öğretmenlerinin dijital vatandaşlık ve dijital okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi: İskenderun ilçesi örneği.
- Sulak, S. (2019). Dijital okuryazarlık ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Social Sciences Studies Journal*, 5(3), 1329-1342.
- Tabachnick, B. G., ve Fidell, L. S. (1996). *Using multivariate statistics*. Northridge. Cal.: Harper Collins.
- Tabachnick, B. G., ve arkadaşları. (2007a). *Using multivariate statistics* (Vol. 5): pearson Boston, MA.
- Tabachnick, B. G., ve arkadaşları. (2007b). *Using multivariate statistics* (Vol. 5): Pearson Boston. In: MA.
- Tezci, E., ve Perkmen, S. (2013). Oluşturmacı perspektiften teknolojinin öğrenme-öğretme sürecine entegrasyonu. *Öğretim teknolojilerinin temelleri: Teoriler, araştırmalar, eğilimler içinde*, 2, 193-217.
- Uzun, S., ve Uzunöz, A. (2022). Pandemi de öğretmen olmak: sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim deneyimleri. *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 8(1), 1-36.
- Ülkü, S. (2018). İlkokullarda görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). *Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu*.
- Yaman, C. (2019). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi (Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi örneği)*. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü,
- Yenilmez, K., ve arkadaşları. (2017). Öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 91-107.
- Yambul, E. (2021). Liselerde Görev Yapan Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun*.
- Zhao, Y. (2020). COVID-19 as a catalyst for educational change. *Prospects*, 49(1), 29-33.